

PM 2016:87 RV (Dnr 137-299/2016)

Förslag för införande av strålskyddsdirektivet (2013/59/EURATOM) i svensk lagstiftning

Remiss från Strålsäkerhetsmyndigheten

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Som svar på remissen av "Förslag för införande av strålskyddsdirektivet (2013/59/EURATOM) i svensk lagstiftning" hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Katarina Luhr anför följande.

Ärendet

År 2014 uppdrog regeringen åt Strålsäkerhetsmyndigheten att utreda vilka författningsändringar på lag-, förordnings- och föreskriftsnivå som är nödvändiga för Sveriges genomförande av strålskyddsdirektivet (2013/59/EURATOM).

Strålsäkerhetsmyndigheten har föreslagit att strålskyddsdirektivet bör genomföras i svensk lagstiftning genom en ny strålskyddslag och ny förordning. I de nya förslagen har Strålsäkerhetsmyndigheten valt att även föreslå förändringar som inte har sin grund i strålskyddsdirektivet, huvudsakligen berörande användningen av icke-joniserande strålning.

Förslaget till ny strålskyddslag bygger på att regleringen nu utgår från exponeringssituationer istället för verksamheter. Strålsäkerhetsmyndigheten har remitterat dess förslag till ny lag om strålskydd till Stockholm stad.

Bilaga 1 finns att läsa i sin helhet på [Strålsäkerhetsmyndighetens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden och. Stadsbyggnadsnämnden har inga synpunkter på remissen. Miljöförvaltningen har inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret finner i sitt tjänsteutlåtande inte att förslaget har någon omedelbar bäring på stadens organisation, mål eller budget. Visserligen utvidgas det kommunala ansvaret för att upprätta en plan för räddningsinsatser att omfatta verksamheter med joniserande strålning på en anläggning som inte är en kärnteknisk anläggning i vissa fall, men stadsledningskontoret uppfattar inte detta som ett omfattande krav. Dock vill stadsledningskontoret understryka att förslaget behöver förtydligas med att det inte kan vara ett kommunalt ansvar att övervaka verksamhetsutövare så att personer under 18 år inte begagnar sig av solarium. Lagförslaget behöver förtydligas i denna del.

Miljöförvaltningen skriver i sitt kontorsyttrande att den tillstyrker förslaget i huvudsak men har vissa synpunkter, främst avseende förslaget om kontrollköp.

Förvaltningen anser att resultatet av utförd kontrollköp även ska kunna ligga till grund för förelägganden eller förbud och inte bara utgöra underlag för en dialog, vilket förslaget nu innebär.

Mina synpunkter

Det finns ett bevisat samband mellan exponering för ultraviolettstrålning och risken för hudcancer. I Sverige är hudcancer den näst vanligaste cancerformen och den som ökar mest. När det gäller exponering för ultraviolett strålning och utveckling av hudcancer är barn särskilt utsatta, barn har känsligare hud än vuxna och solexponering och brännskador är därför extra skadligt under barn- och ungdomsåren.

Världshälsorganisationens organ för cancerforskning (IARC) har utfärdat en rekommendation att införa en 18-årsgräns för solning i kosmetiska solarier.

Strålsäkerhetsmyndighetens utkast till ny lag om strålskydd innehåller bland annat förslag om nya lagregler för radon, kosmetiska solarier och för verksamheter som utför kosmetiska exponeringar med icke-joniserande strålning. Angående kosmetiska solarier föreslås att ett förbud mot att yrkesmässigt upplåta kosmetiskt solarium till en person som inte har fyllt 18 år införs i förslaget till ny lag om strålskydd.

Jag stödjer det nya lagförslaget om en 18-årsgräns för kosmetiska solarier. Jag anser också att miljö- och hälsoskyddsnämnden bör bli tillsynsmyndighet över verksamheter som utför kosmetiska exponeringar och att dessa verksamheter även blir anmälningspliktiga till miljö- och hälsoskyddsnämnden i kommunen.

Liksom miljöförvaltningen tycker jag det är bra att tillsynsmyndigheten kan kontrollera att förbudet följs med hjälp av kontrollköp, detta eftersom metoden säkerställer att verksamhetsutövaren även i praktiken följer sin rutin för kontroll av att solarieanvändaren fyllt 18 år. Jag delar också förvaltningens syn om att tillsynsmyndigheten vid behov ska kunna använda resultatet av kontrollköp som grund för förelägganden och förbud.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen av "Förslag för införande av strålskyddsdirektivet (2013/59/EURATOM) i svensk lagstiftning" hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 21 april 2016

KATARINA LUHR

Bilagor

1. Rapporten om Införande av strålskyddsdirektivet (2013/59/EURATOM) i svensk lagstiftning. Ny lag om strålskydd.
2. Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om solarier och artificiella solningsanläggningar (SSMFS 2012:5).

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

2014 upptog regeringen åt Strålsäkerhetsmyndigheten att utreda vilka författningsändringar på lag-, förordnings- och föreskriftsnivå som är nödvändiga för Sveriges genomförande av strålskyddsdirektivet (2013/59/EURATOM).

Strålsäkerhetsmyndigheten har förelagit att strålskyddsdirektivet bör genomföras i svensk lagstiftning genom en ny strålskyddslag och ny förordning. I de nya förslagen har Strålsäkerhetsmyndigheten valt att även föreslå förändringar som inte har sin grund i strålskyddsdirektivet, huvudsakligen berörande användningen av icke-joniserande strålning.

Förslaget till ny strålskyddslag bygger på att regleringen nu utgår från exponeringssituationer istället för verksamheter. Strålsäkerhetsmyndigheten har remitterat dess förslag till ny lag om strålskydd till Stockholm stad.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden och stadsbyggnadsnämnden. Stadsbyggnadsnämnden har inga synpunkter på remissen. Miljöförvaltningen har inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 28 mars 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Människa och natur utsätts kontinuerligt för strålning, exempelvis UV-strålning och naturligt förekommande radioaktiva ämnen i marken och i den egna kroppen. I dagens samhälle förekommer också exponering för strålning från verksamheter och produkter som kärnkraft, kraftöverföring, solarier, mobiltelefoni och radiosändningar. Under senare år har främst riskerna för UV-strålning och elektromagnetsiska fält uppmärksammas. Stadsledningskontoret konstaterar att kommunernas medverkan i strålskyddsarbetet möjligen är viktig men att befogenheterna är begränsade.

Strålsäkerhetsmyndighetens remiss föranleder inte stadsledningskontoret att anta att förslaget kommer att påverka stadens mål, organisation eller budget förutom möjligen vad gäller stadens tillsynsansvar. Visserligen utvidgas det kommunala ansvaret för att upprätta en plan för räddningsinsatser att omfatta verksamheter med joniserande strålning på en anläggning som inte är en kärnteknisk anläggning i vissa fall, men stadsledningskontoret uppfattar inte detta som ett omfattande krav.

Enligt förslaget ska en kommunal nämnd som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet ha tillsyn inom kommunen över att strålskyddslagsstiftningen följs. Stadsledningskontoret tillstyrker förslaget. Med de riskfaktorer som finns med solning i kosmetiska solarier i unga år är det bra att det införs en 18-årsgräns för användning av kosmetiska solarier.

I förslaget framförs att det enda tillförlitliga sätt som verksamhetsutövaren i dagsläget kan använda sig av för att kontrollera åldern på solarieanvändaren, är genom bemanning på plats och kontroll av id-handling. Detta kan få till följd att solarier som idag är obemannade (cirka 45 stycken i Stockholm stad) kommer att behöva bemannas.

Med bemannade solarier får verksamhetsutövaren en bättre kontroll på användningen av solarierna, uppkomna skador på solarierna och kunderna har någon på plats att vända sig till.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad med vad

som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 23 mars 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen tillstyrker förslagen om införandet av 18-års gräns på kosmetiska solarier och på verksamheter med kosmetiska exponeringar. Med de riskfaktorer som finns med solning i kosmetiska solarier i unga år och med kosmetiska exponeringar med icke-joniserande strålning anser förvaltningen att det är bra att det införs en 18-årsgräns på båda dessa verksamheter.

En konsekvens av föreslaget förbud för kosmetiska solarier är att det kommer bli svårt för verksamhetsutövaren av kosmetiska solarier att på annat sätt än bemanning på plats förvissa sig om solarieanvändarens ålder. I praktiken innebär detta troligen att obemannade solarier måste bli bemannade. Förvaltningen ställer sig positiv till denna konsekvens av förslaget. Med bemannade solarier får verksamhetsutövaren en bättre kontroll på användningen av solarierna, uppkomna skador på solarierna och kunderna har någon på plats att vända sig till. Det finns idag även problem med att obehöriga nyttjar lokalerna för annat än solning på obemannade solarier.

Förvaltningens tillsyn på obemannade solarier under 2015 visade att majoriteten (90 procent) av besökta verksamheter fick anmärkning för att de inte uppfyllde kraven i solarieföreskrifterna (SSMFS 2012:5). Kunskapsbristen är stor hos verksamhetsutövarna. Med bemannade solarier är det förvaltningens förhoppning att kunskapen hos verksamhetsutövarna förbättras.

För att tydliggöra både för verksamhetsutövaren och för tillsynsmyndigheten behöver det klargöras var skylt med information om förbudet ska sitta uppsatt. Det är därför bra att Strålsäkerhetsmyndigheten får möjlighet att meddela föreskrifter om hur informationsskyldigheten om förbudet ska fullgöras.

Förvaltningen tillstyrker förslagen krav på egenkontroll och utbildning av personal. Genom förslagen förtydligas kravet på egenkontroll för verksamhetsutövarna och de får ett tydligt utpekat ansvar för att säkerställa att de anställda har den kunskap som krävs. Ett tydligt utpekat egenkontroll- och utbildningsansvar för verksamhetsutövaren underlättar även tillsynsarbetet för tillsynsmyndigheten.

Det är bra att Strålsäkerhetsmyndigheten får meddela föreskrifter om innehållet i egenkontrollen för att underlätta för både verksamhetsutövarna och tillsynsmyndigheten. Förvaltningen vill särskilt framhålla att det behöver förtydligas i föreskrifterna om verksamhetsutövarens egenkontroll måste vara dokumenterad eller inte, vilket förvaltningen anser att den ska vara. Det är förvaltningens uppfattning att en dokumenterad egenkontroll förbättrar och säkerställer verksamhetens egenkontroll eftersom verksamhetsutövaren rent fysiskt behöver skriva ner sina rutiner och på så vis tänka igenom vad de behöver vidta för åtgärder för att skydda människors hälsa. Det blir även tydligare vad som ska göras och dokumentation på den utrustning som används underlättar att apparaterna hanteras på ett korrekt sätt och att fel på utrustning upptäcks.

Förvaltningen tillstyrker lagförslaget att miljö- och hälsoskyddsnämnden blir tillsynsmyndighet över verksamheter som utför kosmetiska exponeringar och att dessa verksamheter även blir anmälningspliktiga till miljö- och hälsoskyddsnämnden i kommunen. Om skönhetsutredningen medför ny lagstiftning som innebär att samma typ av verksamhet blir tillståndspliktig behöver de nu föreslagna reglerna om anmälningsplikt enligt lagen om strålskydd justeras för att undvika regelkrock.

Förvaltningen efterfrågar vägledning från Strålsäkerhetsmyndigheten gällande hur tillsynen i praktiken ska utföras samt hur kommunerna ska hantera de redan existerande verksamheter som utför kosmetiska exponeringar.

Förvaltningen tillstyrker i huvudsak förslaget om kontrollköp som tillsynsmetod men har följande synpunkter. Det är bra att tillsynsmyndigheten kan kontrollera att förbudet efterlevs med hjälp av kontrollköp. Detta eftersom det är en metod som säkerställer att

verksamhetsutövaren även i praktiken följer sin rutin för kontroll av att solarieanvändaren fyllt 18 år eller att kosmetiska exponeringar inte utförs på personer under 18 år. Däremot anser förvaltningen att tillsynsmyndigheten vid behov ska kunna använda resultatet av kontrollköpet som grund för förelägganden och förbud.

Om kontrollköpet har visat att det finns brister i verksamhetens rutin för kontroll av att kunden fyllt 18 år och en dialog med verksamhetsutövaren inte har lett till någon förbättring, anser förvaltningen att kontrollköpet ska kunna ligga till grund för att till exempel förelägga verksamhetsutövaren att upprätta rutiner för att förvissa sig om att kunden fyllt 18 år. Tillsynsmyndigheten bör även ha möjlighet att vid platsbesök själv kunna kontrollera en solariekunds legitimation när det finns misstanke om att kunden inte fyllt 18 år. En särskild bestämmelse om detta bör införas.